

Aan de Gemeenteraad

Datum

10 maart 2020

Onderwerp

Concept RES bod

Uw kenmerk

-

Aantal bijlagen

7

Wat adviseert het college te besluiten?

Het concept-bod RES aan de gemeenteraad voor te leggen met de navolgende vragen :

1. Kan de gemeenteraad instemmen met:

1. het regionale concept-bod voor 2030 bestaande uit:

- 5,5 PJ (= 1,5 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit
- 11% besparing van elektriciteit en warmte
- 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte.

2. de lokale opgave RES voor 2030 voor Oss van 0,93 PJ (= 0,26 TWh) aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit, als bijdrage aan het regionale concept-bod en de landelijke doelstellingen, zoals opgenomen in het concept-bod RES Noordoost Brabant;

3. de leidende principes voor regionale samenwerking in de RES Noordoost Brabant;

4. het afwegingskader als leidraad, waarvan gemeenten gebruik kunnen maken, bij het afwegen van hun lokale- en (sub)regionale gebiedskeuzes, gericht op de realisatie van de RES opgave.

2. Af te wegen of Oss hetgeen zij belangrijk vindt voldoende herkent in dit concept-bod.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Uniforme toelichting vanuit de RES-organisatie :

Met de Klimaatwet, die in december 2018 met grote meerderheid werd aangenomen in de Tweede Kamer, geeft de Nederlandse overheid invulling aan het akkoord van Parijs. De Klimaatwet stelt het doel dat Nederland in 2030 49% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. In 2050 moet deze CO₂-reductie 95% zijn. Om deze doelstelling te realiseren, heeft het kabinet in juni 2019 een pakket aan maatregelen vastgesteld in het nationaal Klimaatakkoord. Dit pakket is de uitkomst van overleg met vertegenwoordigers van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, provincies, waterschappen en gemeenten. Onderdeel van het Klimaatakkoord is de afspraak dat elke regio in Nederland een Regionale Energiestrategie (RES) opstelt. De RES is een bod van de regio aan het Rijk waarin staat hoe de regio bijdraagt aan de doelen van het nationaal Klimaatakkoord. De RES bevat een inventarisatie van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van de regio. Daarnaast staat in de RES een overzicht van lopende projecten, plannen en strategische keuzes voor de korte en lange termijn. De focus ligt op het 1) opwekken van duurzame elektriciteit, 2) energiebesparing en de 3) nieuwe vormen van warmte in de gebouwde omgeving. Gemeenten, de provincie, waterschappen en netbeheerders hebben samen de verantwoordelijkheid om de gestelde opgave op tijd te realiseren. De RES Noordoost Brabant heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.

In mei 2019 heeft uw raad het Bestuurlijk startdocument RES Regio Noordoost Brabant vastgesteld. Hierin is het proces voor de komende jaren geschetst. Met de vaststelling van het startdocument heeft u kaders meegegeven voor het vaststellen van de RES Noordoost Brabant. Binnen deze kaders is de Regionale Stuurgroep RES Noordoost Brabant van start gegaan. In de regionale stuurgroep zijn alle gemeenten, de provincie, netbeheerders en waterschappen vertegenwoordigd.

In de RES wordt weergegeven welke bijdrage de regio gaat leveren aan de CO₂-doelstelling van de rijksoverheid: 49% minder CO₂ in 2030. De RES draagt bij aan deze doelstelling door het realiseren van opwek van hernieuwbare elektriciteit en hernieuwbare warmte voor de gebouwde omgeving. De totstandkoming van de RES is een dynamisch proces voor de langere termijn. "Pionieren en ontdekken" staan hierin centraal. De RES wordt daarom de komende jaren in stappen verder ingevuld. De Concept RES Noordoost Brabant die nu voorligt is de eerste stap. De concept RES-en van alle regio's zullen in 2020 worden doorgerekend door het

Planbureau voor de leefomgeving (PBL). De optelsom van de concept-RES-en van alle regio's moet voldoende zijn om de landelijke doelstelling te realiseren. Het resultaat van deze doorrekening is de basis voor de RES Noordoost Brabant 1.0. Hierin zal het definitieve bod van onze regio worden vastgelegd. Met versie 1.0 komen we in het voorjaar van 2021 bij u terug. Pas dan is de opgave definitief. In de jaren daarna wordt de RES tweejaarlijks geëvalueerd. Indien nodig wordt de strategie bijgesteld en opnieuw aan u voorgelegd.

Namens de regionale stuurgroep RES vragen wij aan uw raad om de Concept RES Noordoost Brabant vast te stellen. Hiermee committeert u zich aan het regionale concept bod, de lokale opgave, de leidende principes en het afwegingskader als handvat voor het afwegen van lokale- en gebiedskeuzes, gericht op de realisatie van de RES opgave.

Toelichting vanuit het College

Over onze inzet in de RES hebben wij al veel en vaak gesproken in onze gemeenteraad. Daarnaast zijn er RES-informatiebijeenkomsten georganiseerd.

In de bestuurlijke en ambtelijke inbreng vanuit Oss in de voorbereiding van het gezamenlijke concept RES-bod hebben wij de specifieke situatie van Oss en het gevoel van onze Raad steeds nadrukkelijk vertolkt. Onze Opinienota RES/Energietransitie van 12 december met de reactie daarop vanuit de gemeenteraad gaf daaraan duidelijker richting. Onze opstelling heeft soms ook tot spanningen in de diverse RES-gremia geleid.

Inmiddels heeft de gemeenteraad op 5 maart jl via een motie haar oorspronkelijke ambitie met betrekking tot de energietransitie bijgesteld. Met deze motie heeft de gemeenteraad het College opgedragen :

- *de RES-opgave voor Oss, zoals deze door de RES-organisatie is bepaald, als ambitie te hanteren voor de energietransitie*
- *zich daarbij te richten op 2030, met steeds een doorkijk naar 2050 met de afweging of wat we doen ons kan gaan opbreken op weg naar CO2-neutraal in 2050.*
- *Een bod neer te leggen bij de RES waarbij wij voldoen aan de RES opgave van Oss voor elektriciteit op het onderdeel bebouwde omgeving:*
  - o opwekking van energie : 17 % van de totale opgave voor NOB, t.w. 0,93 PJ*
  - o energiebesparing : 11 % = 1,1 % per jaar*
  - o warmtevisie : gereed in 2021*
- *daarbij niet verder te gaan dan onze eigen opgave*

- te verlangen dat elke RES-partij zijn opgave invult op eigen grondgebied dan wel met een of meer andere gemeenten overeenkomt om dat aldaar te doen*
- als aan Oss wordt gevraagd om meer op te wekken t.b.v. andere gemeenten of de regio, expliciet toestemming aan de Raad te vragen om een dergelijk verzoek in behandeling te nemen.*

Het concept-bod RES dat nu voorligt, is het resultaat van de gezamenlijke inspanning van de RES-partners. Het is nu aan de gemeenteraad zich hierover uit te spreken. Daarbij benadrukken wij dat het nog niet gaat over waar, wat en hoe de eigen opgave wordt ingevuld. Daar gaan wij zelf als gemeente over.

Welk resultaat willen we bereiken?

- Als regio voldoen aan de RES-verplichting om tijdig het concept-bod in te dienen.
- Aangeven welke deelopgave Oss hiervan op zich neemt en onder welke voorwaarden .

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Met het concept-bod stellen we de gezamenlijke, regionale opgave vast.

De opgave is gebaseerd op het principe dat de regio in haar eigen energiegebruik gaat voorzien. Dat is nu 12,3 PJ elektriciteit. Het bod richt zich op 2030 als eerste mijlpaal. Doel is om 11% te besparen in 2030 (ten opzichte van 2017) en de resterende behoefte van ongeveer 5,5 PJ (1,5 TWh) elektriciteit hernieuwbaar op te wekken.

2.1 Met het concept-bod stellen we de resultaatsverplichting voor elke regiogemeente vast.

De regionale opgave is in het concept-bod RES Noordoost Brabant op basis van het lokale energieverbruik vertaald naar de deelopgaven per gemeente. Voor Oss bedraagt deze 17% van de regionale opgave, ofwel 0,93 PJ (0,26 TWh). Dat moet worden opgewekt met zon of wind. Omgerekend betekent dat bij de keuze voor alleen zonne-energie zo'n 325 ha zonnenveld (zo'n 500 voetbalvelden) of bij alleen windenergie 20-25 windmolens (incl. Elzenburg/de Geer). Bij combinaties veranderen deze cijfers.

3.1 Gemeenten staan aan de lat voor hun eigen, lokale opgave. Dit is conform de recente motie van onze gemeenteraad..

Expliciet is afgesproken dat elke gemeente haar eigen opgave invult. Het hoe is aan de gemeenten zelf. Gemeenten die hun eigen RES-opgave niet alleen kunnen realiseren, kunnen samenwerking zoeken met omliggende gemeenten. Dit is in overeenstemming met de recent aangenomen motie in onze gemeenteraad.

4.1 Gemeenten gaan over hun eigen gebied. Het afwegingskader in het concept-bod biedt een handvat voor lokale afwegingen en besluitvorming.

Het afwegingskader is een leidraad, waarvan gemeenten gebruik kunnen maken bij het bepalen van hun eigen keuzes voor ieders eigen gebied.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 De verwoording van de afspraken die zijn gemaakt laat her en der meer ruimte voor interpretatie dan wij vanuit Oss wenselijk vinden.

Er zijn grote verschillen bij de gemeentelijke partners voor wat betreft de aard en omvang, de potentie om energie op te wekken op eigen grondgebied, de ambitie met de energietransitie, hoever men is met de aanpak daarvan en de uitvoeringkracht. Daarmee zijn het referentiekader en de politiek-maatschappelijke realiteit verschillend. Dat kan ruis geven op de afspraken als het moeilijk wordt. En dat kan de onderlinge verhoudingen onder druk zetten.

1.2. De analyse gaat uit van een aantal veronderstellingen die wij anders inschatten.

Veronderstellingen zoals met betrekking tot o.a. de haalbaarheid van 11 % energiebesparing, het lokale politiek-maatschappelijk draagvlak, de opwekkingsmogelijkheden, de gevraagde snelheid van realisatie schatten wij, gelet op onze eigen ervaringen, als optimistisch in.

1.3 Grootschalige energie-opwekkingsprojecten waarmee wij de Osse resultaatverplichting gaan invullen, moeten om in het RES-bod mee te kunnen tellen vóór 1 januari 2025 zijn vergund.

Dan hebben we nog maar 5 jaar. Voor windenergie lijkt dit, gelet op de ervaring met Elzenburg/de Geer en elders in het land, niet haalbaar. Als het Rijk daaraan vasthoudt, kunnen wij waarschijnlijk niet aan onze opgave voldoen.

1.4. Wind- en zonprojecten waarmee wij de Osse resultaatverplichting invullen, moeten vóór 1 januari 2030 zijn aangesloten op het netwerk.

De extra opgewekte hernieuwbare energie moet door het net kunnen worden verwerkt. Een eerste analyse laat zien dat er in Noordoost-Brabant op korte en middellange termijn ingrijpende en kostbare aanpassingen nodig zijn aan het net. Bij de planning en fasering van energieprojecten sluiten we steeds aan op de beschikbare transportcapaciteit op het net.

1.5. *Financiële participatie gaat voor ons verder dan het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom uit het Klimaatakkoord.*

Wij onderscheiden meerdere vormen van financiële participatie zoals we ook in Windpark Elzenburg/de Geer vorm geven. Lokaal eigendom is er daar een van. Wij hechten aan financiële bijdragen ten behoeve van de omgeving (Omgevingsfonds) en de verduurzaming van onze gemeente (Duurzaamheidsfonds). Beleggingsmogelijkheden en de daaruit voortvloeiende zeggenschap betekenen niet automatisch dat een grootschalig energie-opwekkingstraject bijdraagt aan lokale maatschappelijke doelstellingen.

1.6. *Niet duidelijk is wat het betekent als een of meer partijen niet instemmen met het concept-bod of straks niet hun deel leveren.*

De RES kent geen governance-model. Partijen moeten dus ieder voor zich instemmen. Dat kan ertoe leiden dat er niet of niet-tijdig een concept-bod kan worden ingediend dat voldoet aan de gestelde eisen.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

De vaststelling van het concept-bod voor de RES heeft voor nu geen financiële consequenties. De Osse opgave in het concept-bod is de basis voor onze aanpak in Oss. De concrete plannen inclusief de daarvoor benodigde personele inzet zullen steeds met een financiële onderbouwing aan uw raad worden voorgelegd.

Voor nu stelt het Rijk beperkte middelen beschikbaar als facilitering voor de RES-aanpak. In hoeverre dat ook in het vervolg het geval zal zijn, is niet bekend.

De RES legt een fors beslag op onze ambtelijke en bestuurlijke inzet. Wij verwachten dat het beroep dat de RES op ons gaat doen een nog forsere en steviger inzet gaat vragen.

Zoals wij in de eerdergenoemde Opinie-nota van 12 december hebben geschreven zijn wij vanuit het oogpunt van effectiviteit en efficiency voorstander van het inrichten van een krachtige regionale organisatie. Succesvolle implementatie vraagt meer dan samen een bod doen. De bereidheid om hiertoe te besluiten en in te investeren, bepaalt mede hoe realistisch het bod is dat van onze regio uitgaat.

b. Communicatie

De energietransitie vraagt politieke besluitvaardigheid en maatschappelijke inzet van alle partijen : inwoners, bedrijven en alle andere geledingen. Gebleken is dat de RES de gemoederen van de politiek en direct belanghebbenden danig bezighoudt. Er is sowieso al veel ruis op de lijn van de energietransitie. Wij zijn hierover bilateraal en in gemeenschappelijk verband (G40) in gesprek met het rijk over het creëren van draagvlak voor de energietransitie. Daarnaast hebben wij onze eigen verantwoordelijkheid naar onze inwoners. Die gaat verder waar het de concrete uitvoeringsplannen betreft. Daar hebben wij, in Oss in tegenstelling tot een aantal RES-partners, al langer volop mee te maken.

c. Uitvoering

Het echte werk volgt als het concept-bod "concreet dichtbij komt" en moet worden ingevuld. Dat zal al op korte termijn zijn. Als we met de RES echt meters willen maken, moet er tijdig een op deze taak berekende organisatie worden gebouwd.

d. Overlegd met

Het concept-bod is opgesteld in nauwe samenwerking met alle regiogemeenten uit Noordoost Brabant, de provincie Brabant, Enexis en TenneT.

Samenvatting

Met een Regionale Energiestrategie (RES) voor noordoost Brabant, geeft onze regio aan hoe zij bedraagt aan de doelen van het landelijke Klimaatakkoord. In dit concept-bod geven alle regiogemeenten aan hoeveel duurzame elektriciteit zij gaan opwekken en hoe zij met elkaar willen samenwerken. Elke gemeente gaat hiermee een lokale resultaatsverplichting aan ter grootte van haar aandeel in de regio-opgave zoals bepaald in het RES-bod.